

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКЕ ПОЗАШКІЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНЕ ОБ'ЄДНАННЯ

ЗВІТ

**Про спелеологічний похід
першої категорії складності
по Поділля
здійсненої з 26 червня по 1 липня 2018 року.**

Маршрутна книжка № 6/18



Керівник групи: Федчук Р.І.

Адреса: с. Гуштин, Борщівського р-н.,
Тернопільської обл.
моб. тел. +38 (097) 526 23 92

Заст. керівника: Кух О.М.

Адреса: м. Кам'янець-Подільський
пр. Грушевського 31а

Маршрутно-кваліфікаційна комісія розглянула звіт і вважає, що похід може бути зараховано всім учасникам та керівнику Федчуку Роману, як похід I категорії складності.

Звіт використовувати в _____
Дата _____

(підпис голови МКК)

Штамп МКК

**Кам'янець-Подільський
2018**

ЗМІСТ

<u>Довідкові відомості про похід</u>	<u>3</u>
<u>Склад групи</u>	<u>4</u>
<u>Відомості про район походу</u>	<u>6</u>
<u>Графік руху групи</u>	<u>10</u>
<u>Оглядова карта</u>	<u>11</u>
<u>Картосхема маршруту</u>	<u>12</u>
<u>Технічний опис маршруту</u>	<u>13</u>
<u>26.06.18</u>	<u>13</u>
<u>27.06.18</u>	<u>19</u>
<u>28.06.18</u>	<u>25</u>
<u>29.06.18</u>	<u>31</u>
<u>30.06.18</u>	<u>36</u>
<u>01.07.18</u>	<u>37</u>
<u>Красознавча робота на маршруті</u>	<u>43</u>
<u>Підсумки, висновки, рекомендації</u>	<u>48</u>
<u>Додатки</u>	<u>49</u>

ДОВІДКОВІ ВІДОМОСТІ ПРО МАРШРУТ

1. Вид туризму: *спелеологічний*.
2. Категорія складності: *перша*.
3. Район подорожі: *Поділля*.
4. Терміни проведення: *26 червня - 1 липня 2018 р.*
5. Нитка маршруту:

Дати	Дні	Ділянки маршруту, печери	Км
26.06	1	Один маршрут в печері Угринь	1
27.06	2	Один маршрут в печері Млинки	1
28.06	3	Один маршрут в печері Гострі Говди (Скитська)	1
29.06	4	Один маршрут в печері Збручанська	1
30.06	5	Днювання	
01.07.	6	Один маршрут в печері Малишка Киянка	1

6. Протяжність активної частини маршруту: *5 км лазінням*.
7. Тривалість активної частини: *6 днів з одним – днюванням*.
8. Аварійні варіанти виходу з маршруту: *Весь маршрут та печери знаходяться біля населених пунктів та шляхів з автосполученням*.
9. Запасні варіанти маршруту: печера «Атлантида» с. Завалля, печера Оптимістична с. Королівка, печера Джуринська с. Нирків, печера Ювілейна с. Сапогів.
10. Маршрут пройдено: **без використання запасних варіантів**.
11. Позитивний висновок про проведення подорожі дала **Тернопільська обласна МКК. Шифр 119-00-52332020**.

Список групи:

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Рік народ.	Туристичний досвід	Місце навчання (роботи)	Домашня адреса
1.	Федчук Роман Ігорович	1988	I кат. скл. Поділля 2016 К	керівник гуртків ПНВО м. Кам'янець-Подільський	Тернопільська обл., Борщівський р-н., с. Гуштин
2.	Кух Олеся Миколаївна	1985	I к.с. У	керівник гуртків ПНВО м. Кам'янець-Подільський	м. Кам'янець-Подільський
3.	Адамчук Роман Олександрович	2003	3 ступінь складності	СЗОШ №5	м. Кам'янець-Подільський
4.	Маліновський Олексій Валерійович	2003	3 ступінь складності	СЗОШ №5	м. Кам'янець-Подільський
5.	Коваль Радміла Олегівна	2005	3 ступінь складності	ЗОШ №7	м. Кам'янець-Подільський
6.	Томін Руслан Сергійович	2003	3 ступінь складності	НВК №3	м. Кам'янець-Подільський
7.	Сімініук Ангеліна Іванівна	2005	3 ступінь складності	ЗОШ №7	м. Кам'янець-Подільський
8.	Монастирський Олександр Миколайович	2003	3 ступінь складності	ЗОШ Гірчишна	с. Гіршична Дунаєвецький район



Маліновський Олексій



Коваль Радміла



Адамчук Роман



Томін Руслан



Сімініук Ангеліна



Монастирський Олександр



Кух Олеся



Федчук Роман

ВІДОМОСТІ ПРО РАЙОН ПОДОРОЖІ

Загально-географічна характеристика району.

а) фізико-географічна характеристика.

Район подорожі розташований у межах Борщівського та Чортківського районів Тернопільської області та Кам'янець-Подільського району Хмельницької області.

Місцевість відрізняється розчленованим рельєфом, каньйоно-подібними річковими долинами із стрімкими обривистими схилами і вузькими руслами. Основні річки району – Збруч, Серет, Нічлава, Циганка впадають у Дністер. Численні карстові форми при глибоких річкових долинах, ярах і потоках створюють сприятливі умови для підземного живлення річок (до 47%). Борщівський район багатий мінеральними джерелами.

Район походу розташований у лісостеповій зоні. Характерні дубово-грабові ліси. Луки здебільшого суходільні, остепнені. Південний кліматичний район, до якого належить Борщів, називають «теплим Поділлям», що підтверджується найвищими на Тернопільщині показниками температурного режиму і тривалістю літнього сезону. Середня температура в січні $-5,3^{\circ}$, середня у липні, $+18,6^{\circ}$.

Борщівщина – один з найбільших у світі “печерних” районів. Серед унікальних пам'яток природи виділяються карстові печери: Оптимістична (с. Королівка), Озерна (с. Стрільківці), Кришталева (с. Нижнє Кривче), Вертеба (с. Більче-Золоте), Ювілейна (с. Сапогів). Карстові печери Борщівського району оригінальні за будовою і різняться своєю морфологією. Трапляються в них різної величини і форми гроти, проходи, галереї. Поверхня деяких має сліди горизонтальних водних потоків, інших – ускладнена карами, борознами, западинами, блюдцями.

Придністровські печери відзначаються стабільністю теплового режиму та умов зволоження як протягом доби, так і протягом року. Температура повітря тут становить $10-11^{\circ}$, відносна вологість – 80-100%. Спільною рисою печер є вузькі щілини, паралельні і перпендикулярні північно-західному напрямку Карпатської гряди. Ширина ходів не перевищує 1,5 - 2 метри, висота – 5-7 метрів. У місцях перетину тріщин різних напрямків утворюються зали. Трапляються високі трубоподібні утвори – колодязі діаметром 1,6-2 метри. Печери переважно сухі, за винятком Озерної.

Серед усіх печер Борщівщини найбільш мальовнича і цікава – Озерна (с. Стрільківці). Це лабіринтова печера карстового походження в гіпсах. Вхід до

неї розташований в кілометрі від південно-західної околиці села на дні великої карстової лійки глибиною 18 м. Довжина досліджених ходів – 114 км. Озерну відкрили місцеві жителі в 40-х рр.. Ця печера – єдина на Поділлі – має підземні озера. Їх плеса займають біля третини її площі. Глибина озер 2-2.5м. Вода слабомінералізована, сульфатна, магнієво-кальцієва.

За селом Королівка, на правому схилі долини Нічлави, знаходиться геологічна пам'ятка природи – печера Оптимістична. Це найбільша в світі гіпсова печера і одна з найбільших у світі лабіринтових печер. Сучасна протяжність – 200 км. Складається печера з густої сітки щілиноподібних ходів, у північно-східній частині переважають вузькі і досить низькі ходи, у південно-західній – широкі. Утворена печера внаслідок тектонічних рухів і наступних процесів інтенсивного карстування. Від інших вона відрізняється великою різноманітністю геоморфологічних форм, структурою гіпсів, вторинними утвореннями і наявністю окремих печерних горизонтів. Відкрита Оптимістична в 1966 р. спелеологами Львівського спелеоклубу “Циклоп”.

На околицях с. Кривче на вузькому вододільному плато між р. Циганкою і впадаючим в неї з південного сходу Семеновим потоком розташована геологічна пам'ятка природи – печера Кришталева. Це лабіринтова печера карстового походження в гіпсах, протяжністю 22 км. Вхід у неї розташований на крутому схилі долини, вище русла річки на 60-70 м. Печера вимита підземними водами в товщі жовто-бурого, крупнокристалічного гіпсу неогенової системи. Загальна довжина ходів - 22 км. Крім лабіринту коридору, в печері є великі зали, стіни багатьох галерей і залів покриті забарвленими у різноманітні кольори кристалами вторинного гіпсу. Середньорічна температура в печері 12°, вологість 84-100 %. Печера відкрита у 1908 році.

"Наддністрянською Помпеею" назвали археологічну печеру Вертебу – геологічну пам'ятку природи. Вхід у печеру за 2 км на північний захід від Більче-Золотого, на піднятому вододільному плато р. Серет. Печера складається з широких галерей, розділених вузькими перемичками. Загальна протяжність підземного лабіринту становить 7,8км. Вона сформована у верхній частині товщі крупнокристалічного гіпсу. На відміну від інших печер Поділля, у Вертебі зовсім немає кристалів вторинного гіпсу. Стінки її гладкі, темні, більшість ходів заповнена мулом. На склепіннях часто зустрічаються карбонатні і натічні утворення у вигляді кірок, рідше невеликих сталактитів. Середня температура впродовж року +11°C. Відносна вологість коливається від 92% до 98%.

Насамперед, це археологічна пам'ятка, яка серед усіх пам'яток

трипільської культури посідає особливе місце. Тут виявлено сліди перебування первісної людини (предмети матеріального побуту, поховання), які належать до палеоліту, неоліту та більш пізнього часу. Під час 2-гої світової війни і пізніше використовувалася воїнами УПА для переховування. Перше офіційне повідомлення про археологічне обстеження печери датоване 1822 роком.

Печера Млинки розташована в околицях с. Залісся Чортківського району. Спелеологи назвали її “спелеологічною хрестоматією” гіпсового карсту. Загальна довжина ходів 42 км. Стіни печери майже суцільно покриті різнокольоровими кристалами вторинного гіпсу.

Печера Перлина розташована в околицях с. Крутилова Гусятинського району. Перлина на відміну від інших печер Поділля утворилася в товщі Неогенових рифових вапняків Товарової гряди. Крім цього, це єдина відома на Поділлі вертикальна печера.

Печера Славка розташована біля с. Кривче Борщівського району. Загальна довжина досліджених ходів печери – 9 км. Висота залів їх місцями досягає 10-12 м. В печері постійний мікроклімат: вологість – 87 %, температура – 15°.

Поблизу села Завалля Кам'янець-Подільського району Хмельницької області розташована печера Атлантида, відкрита у 1969 р. київськими спелеологами. Загальна довжина ходів цієї унікальної печери становить 3525 метрів, площа 3120м². Розташована вона у старому покинутому гіпсовому кар'єрі, що підноситься над річкою Збруч.

б) економіко-географічна характеристика

Район забезпечений сіткою автомобільних доріг. Борщів лежить на перехресті п'яти шосейних доріг: на Тернопіль, Скалу-Подільську (далі по автомагістралі всесоюзного значення до Кам'янця-Подільського), шосе республіканського значення на Окопи, Королівку, Більче-Золоте та Озеряни.

Туристська характеристика району.

Розвинена дорожня мережа, близькість до великих міст роблять походи на Поділлі досить безпечними. В селах Більче-Золоте, Залісся, Завалля є магазини, поштові відділення, медичні амбулаторії.

Печери району давно освоєні туристами. Всі печери – лабіринтові, карстового походження в гіпсах, горизонтальні, сухі (крім печери Озерної), складаються з галерей, розділених вузькими ходами, 1 – 2 ярусні. В залежності від кліматичних умов (повінь), доступ в деякі печери може бути обмеженим.

Можливе проведення пішохідних та велосипедних походів І к.с., водних

– I-II к.с., спелео – I-II к.с. Вузькі щілини, вузькі та низькі ходи, невеликі скельні підйоми та спуски, розщелини. Подолання перешкод вимагає застосування найпростішої індивідуальної техніки пересування, в окремих випадках із взаємодопомогою.

Щодо надання допомоги туристам в Тернопільській та Хмельницькій областях діє Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), а саме підрозділ ДСАРСПРТ МНС. Екстрений виклик рятувальників можна здійснити за телефоном +38 (0352) 43-43-30 (в Тернопільській області) та +38 (0382) 69-91-17 (в Хмельницькій області).

Краєзнавча характеристика району.

Заслуговують на увагу пам'ятки садово-паркового мистецтва республіканського значення – Більче-Золотецький і Скала-Подільський парки, Германський дендропарк. Вони містять чимало ботанічних пам'яток – вікових дерев по 200-500 років.

Серед цінних пам'яток історії та матеріальної культури району – дерев'яні церкви ХУІІ-ХУІІІ ст., Вал Траяна – залишки оборонної системи римлян, поселення і поховання трипільської та черняхівської культури, доби пізнього палеоліту і бронзи, слов'янські городища і кургани часів Київської Русі, середньовічні замки, палаци ХІХ ст.

В Чорткові збереглися залишки Чортківського замку (початок ХVІ ст.), стара ратуша з годинниковою вежею (1924), нова ратуша – будинок міського магістрату (1930). Є парк та пам'ятка природи Чортківська каталяпа.

Храми – Церква Вознесіння Христового, Костел святого Станіслава, Собор святих апостолів Петра і Павла, Успіння Пресвятої Богородиці (1583, дерев'яна), Вознесіння Христового (1630, дерев'яна; відбудована 1717, реставрована 1997) – у 1936 році при реставрації церкви теслярську роботу виконав майстер Іван Лавро, Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії (1854, мурована), Покрови Пресвятої Богородиці (1905, мурована, з каплицею Божої Матері та джерелом Всецариці), Катедральний собор Верховних Апостолів Петра і Павла (1990-ті, УГКЦ), кляштор оо. Домініканців (1610), капличка Чудотворної Матері Божої з Люрду, костел св. Станіслава (1619; перебудовано на початку ХХ ст., РКЦ), 2 синагоги «Головна» (1680-ті) й «Нова» (1909, архітектор Г. Гольдкремер; нині приміщення станції юних техніків).

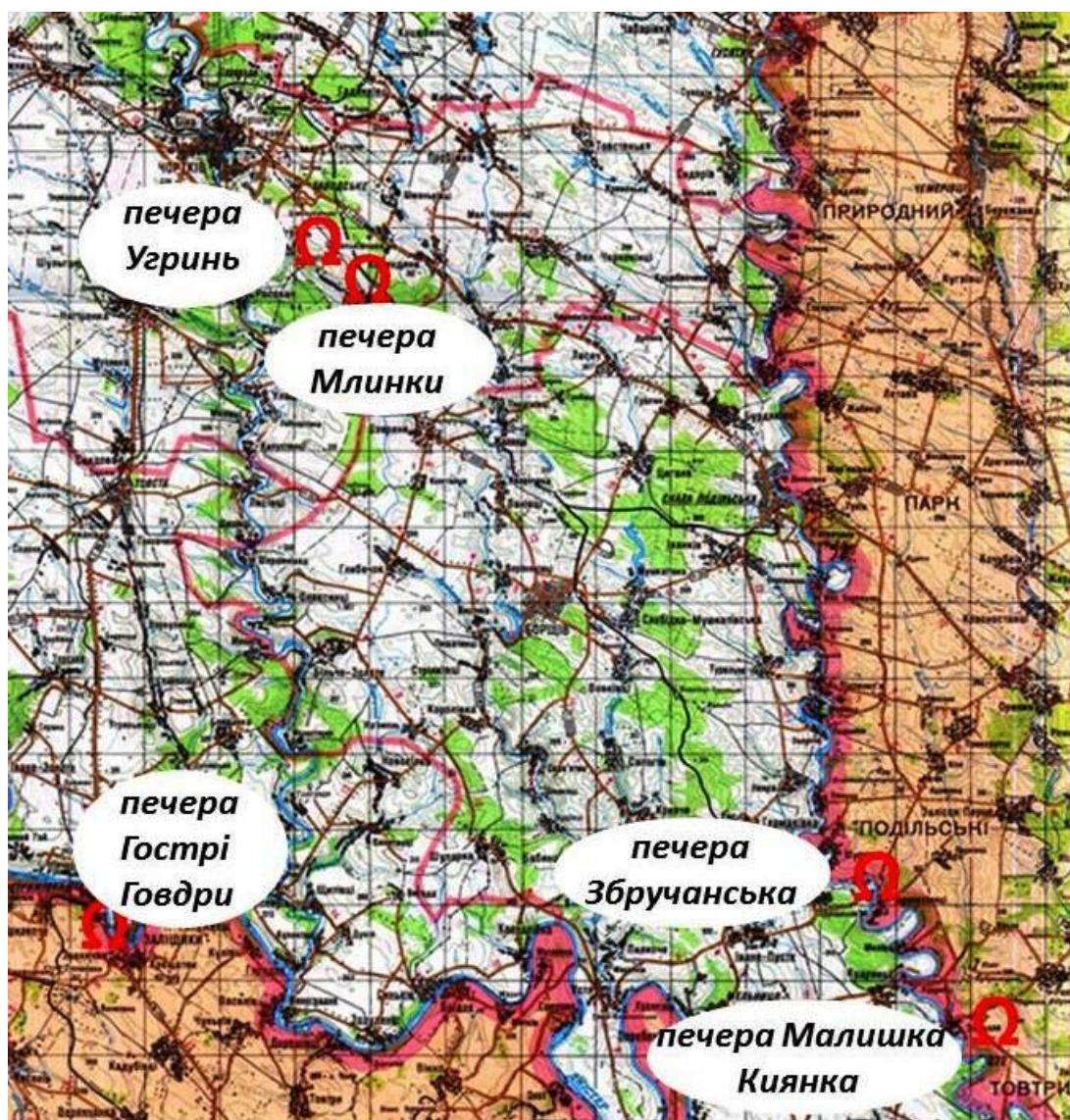
В печері Вертеба створено музей у печері – археології, трипільської культури та епохи неоліту. В Борщові діє краєзнавчий музей.

ГРАФІК РУХУ ГРУПИ НА МАРШРУТІ

Дні в до-розі	Дата	Ділянки маршруту, печери, (спосіб пересування)	Протяж-ність	Чистий ходовий час	Характер природних та антропогенних перешкод у печерах	Примітки
1-й	26.06. 2018	м. Кам-Под – м. Чортків (<i>автобус рейсовий</i>) м. Чортків – печера Угринь (<i>пішки</i>) Один маршрут в печеру Угринь (<i>лазіння</i>) Ночівля біля входу у печеру	80 км 10 км 1 км	2 г. 20 хв. 2 г. 10 хв. 3 г. 00 хв	Замкнутий простір, шкурники, обвальне каміння, повна темрява	Дрібний дощ. Вітряно.
2-й	27.06. 2018	Печера Угринь – печера Млинки (<i>пішки</i>) Один маршрут в печері Млинки (<i>лазіння</i>) Хутір Млинки – с. Росохач (<i>пішки</i>) Ночівля біля с. Росохач, сосновий ліс	5 км 1 км 7 км	1 г. 20 хв. 4 г. 30 хв 1 г. 45 хв	Розпори, шкурники, обвальне каміння, замкнутий простір.	Сонячно з проясненням
3-й	28.06. 2018	с. Росохач – с. Ягільниця (<i>пішки</i>) с. Ягільниця – м. Заліщики (<i>дизель</i>) м. Заліщики – околиці смт. Кострижівка (<i>пішки</i>) Один маршрут в печері Гострі Говди (<i>лазіння</i>) Ночівля на березі р. Дністер	10 км 50 км 6 км 0,7 км	2 г. 20 хв. 1 г. 20 хв 1 г. 00 хв 3 г. 30 хв.	Вузькі тріщини, шкурники.	Сонячно з проясненням
4-й	29.06. 2018	смт. Кострижівка – м. Заліщики (<i>пішки</i>) м. Заліщики – м. Борщів – с. Збручанське (<i>автобуси рейсові</i>) Один маршрут в печері Збручанська (<i>лазіння</i>) Ночівля на березі р Збруч	6 км 75 км 0,3 км	1 г. 25 хв. 2 г. 40 хв 1 г. 20 хв	Обвальне каміння, замкнутий простір.	Ввечері сильний вітер
5-й	30.06. 2018	Днювання Огляд Кудринського замку				Сонячно
6-й	01.07. 2018	с. Збручанське – с. Завалля (<i>пішки</i>) Один маршрут в печері Малишка Киянка (<i>лазіння</i>) с. Завалля – м. Кам-Под.	18 км 1 км 33 км	3 г. 20 хв. 2 г. 40 хв. 1 г. 10 хв.	Вузькі ходи, шкурники, заболоченість вхідного коридору	Сонячно з проясненням

Активним способом пересування пройдено 5 км лазінням

ОГЛЯДОВА КАРТА МАРШРУТУ



М 1:500 000

Картосхема маршруту



ТЕХНІЧНИЙ ОПИС МАРШРУТУ.

26.06.2018

Перший день. Один маршрут в печері Угринь

8.00 Збір групи на автовокзалі м. Кам'янець-Подільського.

8.25 Трансфер з м. Кам'янець-Подільський до м. Чорткова рейсовим автобусом «Кам'янець-Подільський - Трускавець».

11.30 Прибули на автовокзал м. Чорткова.

12.00 Обід.

12.50 Йдемо по лівому березі, вздовж р. Серет вниз по течії до с. Угринь.

14.20 Привал під автодорожнім мостом. Набираємо воду у фляги.

15.00 Продовжуємо рух селом, на виході з села йдемо попід річку до повороту лінії електропередач перпендикулярно річці, далі повертаємо на стрімку стежку вгору. Пройшовши близько 250 м лісом ми виходимо на степову ділянку, стежка веде до входу печери.

16.30 Розміщуємо бівуак біля входу печери Угринь.

17.00 Готуємо вечерю та починаємо підготовку спорядження до походу у печеру Угринь.

18.30 Вечеряємо.

19.20 Підготовка до виходу у печеру **[Ф.1]**. Інструктаж з техніки безпеки перебування у печері **[Ф.2]**.

19.30 Вихід у печеру. Перший зал доступний усім – Вестибюль **[Ф.3]**. Вхід у печеру не закритий, велика воронка посередині поля.

Біля 40-ка хвилин витратили на проходження першого учасника у кінець шкурника (Експурсійна галерея **[Ф.4]**, Прокатний стан, М'ясорубка, Гордіїв Вузол **[Ф.5]**), цей вузький хід потребує підготовки від усієї групи.

21.00 Рухаємося до Північного району.

22.30 Повернулися на поверхню, вихід з самої північної точки **[Ф.6]** по Правому магістральному ходу **[Ф.7]** займає годину для усієї групи. Перед виходом робимо фото на фоні палатки науковців **[Ф.8]**.

22.50 Вечеряємо, аналізуємо сьогоднішній день, заповнюємо журнали спостережень краєзнавчої, історико-географічної роботи та наукові аспекти.

Картосхема печери Угринька

ПЕЧЕРА УГРИНЬСЬКА

УКРАЇНА, ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛ.,
ЧОРТКІВСЬКИЙ Р-Н, С. УГРИНЬ

- | | | | |
|----|-----------------|----|----------------------|
| 1 | ВХІДНИЙ ЗАЛ | 11 | ЛИСЯЧИЙ ХІД |
| 2 | ЗАЛ СТОЛОВИЙ | 12 | ЕКСКУРСІОННА ГАЛЕРЕЯ |
| 3 | ПІВНІЧНИЙ РАЙОН | 13 | ХІД ПРАВИЙ |
| 4 | ГОРДІЇВ ВУЗОЛ | | |
| 5 | ЗАЛ БОГІВ | | |
| 6 | ХРЕЩАТИК | | |
| 7 | М'ЯСОРУБКА | | |
| 8 | ПРОКАТНИЙ СТАН | | |
| 9 | ЗАХІДНИЙ РАЙОН | | |
| 10 | КЕЛІЯ | | |





Фото 1. Підготовка групи до виходу у печеру



Фото 2. Інструктаж з техніки перебування у печері



Фото 3. У вхідному залі – «Вестибюль»



Фото 4. Вхід групи у Екскурсійну галерею



Фото 5. Гордіїв Вузол



Фото 6. У Північному районі



Фото 7. Привал у Правому ході



Фото 8. У залі Вестибюль перед виходом на поверхню

27.06.2018

Другий день. Один маршрут в печері Млинки.

8.00 Підйом. Приготування сніданку. Ранкові процедури.

9.00 Сніданок.

9.30 Збір табору та вихід групи до печери Млинки.

11.00 Підготовка групою особистого спорядження для проходження печери. Перевірка справності основного та запасного світла у печеру Млинки.

11.10 Вихід групи до печери. До входу, який розміщений у скелі **[Ф.9]**, рухаємось 5 хвилин. Заходимо всередину, керівник проводить інструктаж з техніки безпеки в залі Адаптації **[Ф.10]**, техніки руху по лабіринтовій частині печери. До залу Адаптації рухаємося широкими ходами, створеними людьми, що видобували гіпс для своїх потреб. Далі рухаємося природними лабіринтами (Лисячий хід **[Ф.11]**) до каменя Слімака **[Ф.12]** і Крокодила **[Ф.13]**, далі лабіринтом рухаємося до розвилки біля Столового каменя **[Ф.14]**. Потрапляємо в зал Плафон шириною до 15 метрів, стіни вкриті кристалами. Проходимо Дівочу галерею та переходимо на Учбову розпору, звідки потрапляємо в зал Альпи. Центральний район печери достатньо комфортабельний для пересування, мало переходів по розпорах, лабіринти відносно широкі, що не впливає на швидкість переміщення групи.

Знайомимось з основними орієнтирами у печері. відпрацьовуємо техніку руху по розпорах **[Ф.15]** та орієнтування у замкнутому просторі, з цікавістю оглядаємо кристали.

Печера Млинки спортивного типу, в ній багато лабіринтів та розпір, великі зали зустрічаються рідко. Лабіринтна частина печери – це переважно молоді тектонічні розломи гіпсової лінзи, що мало розмиті водними потоками.

15.40 Виходимо на поверхню **[Ф.16]**

16.00 Обідаємо. Розпитуємо місцевих спелеологів, як краще пройти до с. Ягільниця, щоб звідти дизелем доїхати до м. Заліщики.

16.40 Виходимо до с. Ягільниця через село Росохач. Тут потрібно бути обережним, у ліс зразу не повертати. Дійти потрібно до околиць с. Сосулівка і потім повертати до лісу. У лісі військова частина з контрольно-пропускними пунктами.

19.30 Робимо привал біля старого панського маєтку, шукаємо джерело. Вирішуємо тут розміщувати бівуак, оскільки є усі для цього умови. Тут проводяться районні змагання зі спортивного туризму у Чортківському районі.

- 20.00 Розміщуємо бівуак, готуємо вечерю, вечеряємо.
21.20 Аналізуємо сьогоднішній день, заповнюємо журнали спостережень красзнавчої.

Картохема печера Млинки

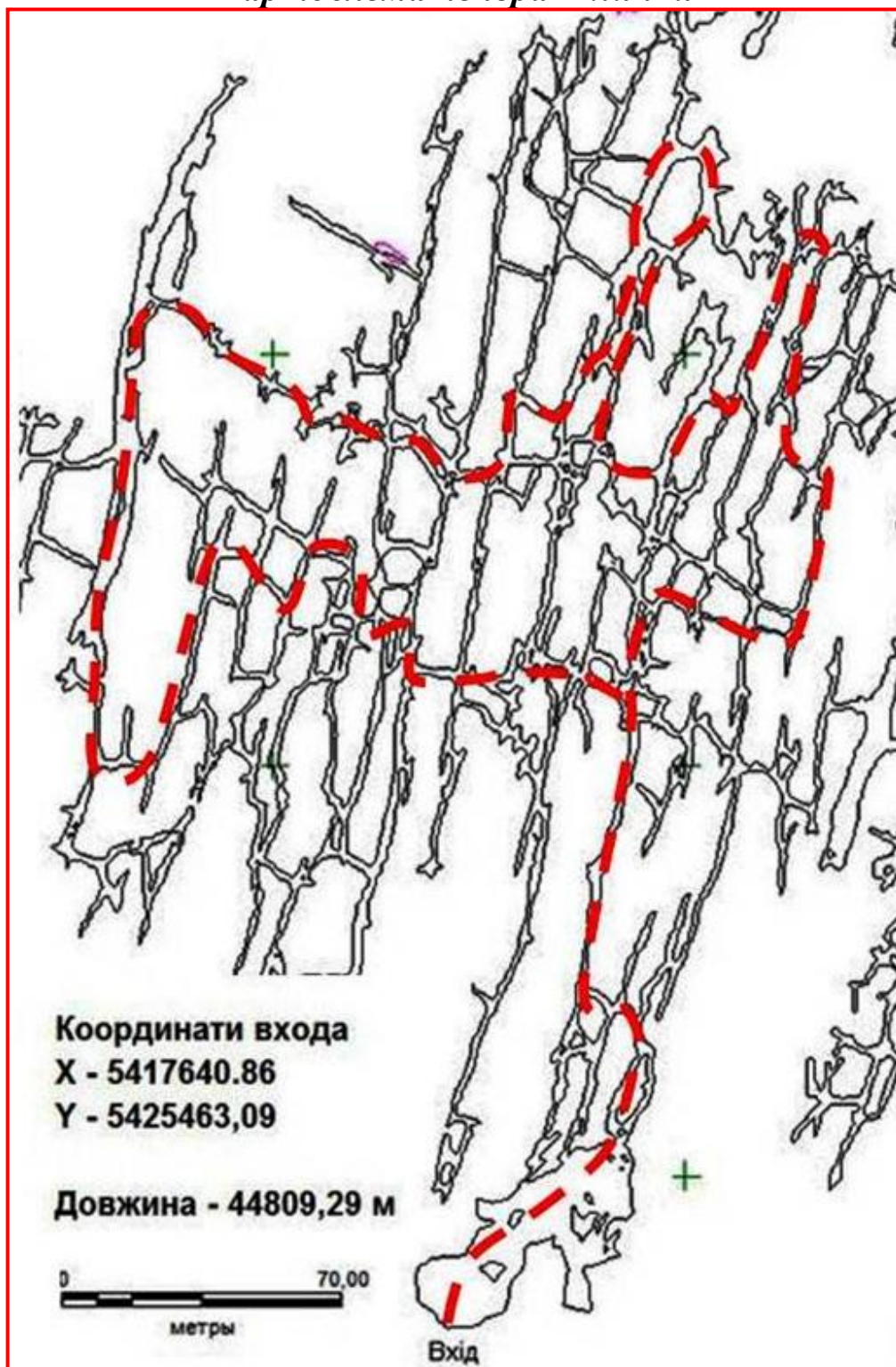




Фото 9. Вхід в печеру Млинки



Фото 10. В залі Адаптації, біля скульптури спелеолога



Фото 11. Лисячий хід



Фото 12. Біля каменя Слимак



Фото 13. Біля каменя Крокодил



Фото 14. На розвилці Столового каменя

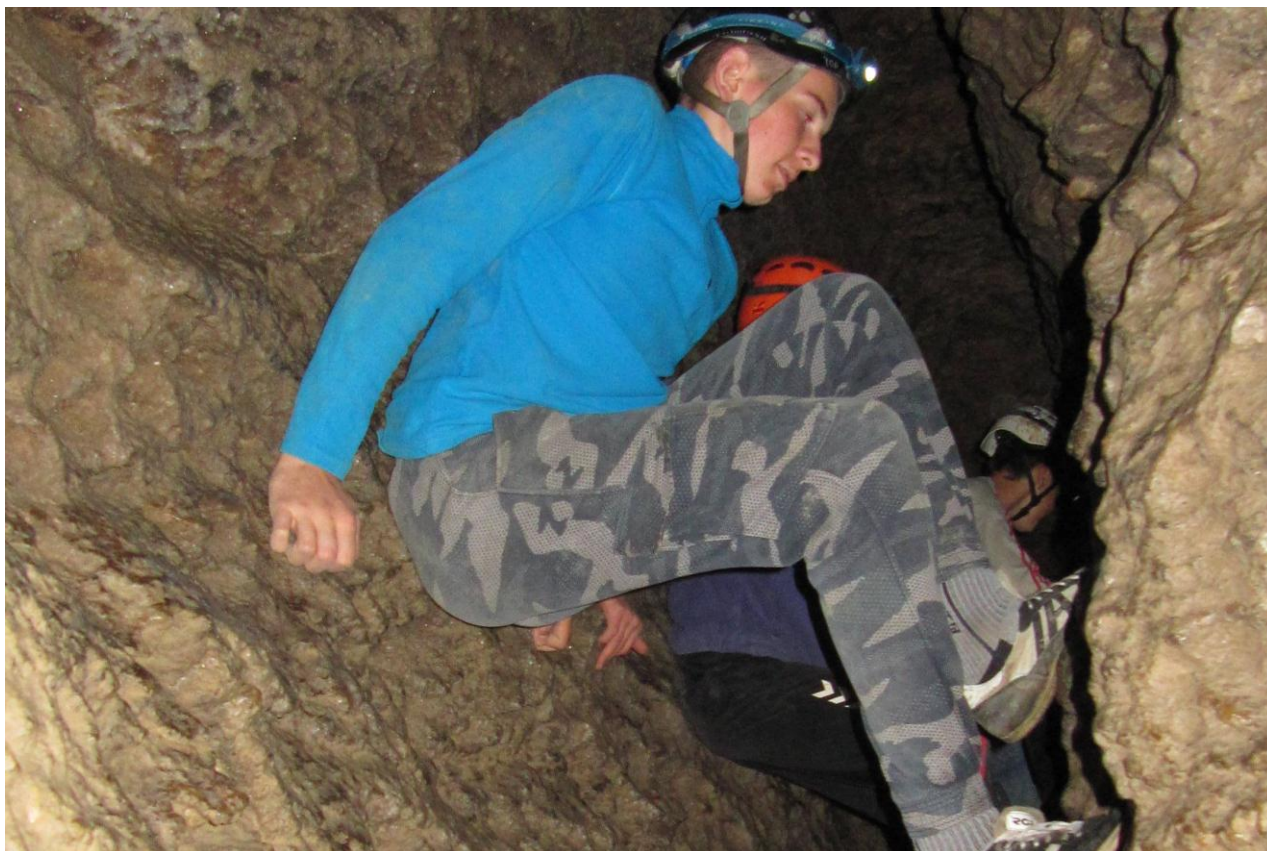


Фото 15. Учбова розпора



Фото 16. Вихід з печери та відпочинок

28.06.18

Третій день. Один маршрут в печері Гострі Говдри (Скитська).

7.00 Підйом. Приготування сніданку. Ранкові процедури.

8.00 Сніданок. Збір бівуаку.

9.30 Вихід групи до с. Ягільниця (жд станція).

11.00 Ми на жд станції чекаємо 20 хв на дизель Тернопіль – Заліщики.

12.20 Прибули у м. Заліщики, докупляємо продукти і вирушаємо до автодорожнього моста через р. Дністер. (жд міст охороняється військовими як стратегічний об'єкт, тут можна було проходити до 2014 р.)

14.30 Розміщуємо бівуак на березі р. Дністер в кількисот метрах від смт. Кострижівка, обідаємо, купаємося.

17.00 Готуємося до виходу у печеру, від місця табору приблизно 40 хвилин йти до входу у печеру. До печери веде стара дорога, що уже нагадує стежку, яка заросла великою кількістю трави, а подекуди чагарниками. Звідси можна споглядати на місто **[Ф.17]**.

18.00 Вхід в печеру **[Ф.18]** розміщений в стінці старого кар'єру на схід від с. Кострижівка. Проповзаємо вузький обвальо-завальний лаз **[Ф.19]** до дверей на присядки, далі доводиться повзти на боку. Райони печери невеликі, окремих залів з власними назвами мало. Проходимо райони печери: зал Чорний оксамит, Розслабуха **[Ф.20]**, Чорнильниця **[Ф.21]**, Прорізний, Горло, зал Селеніту, Слід печерної людини, Кончіта, Кристальний **[Ф.22]**. Зали не високі, постійно доводиться рухатися навпочіпки. Між залами вузькі лази, як їх називають «мишині нори». Сама печера дивує таємничістю та новизною, сюди, за історію самої печери, потрапляли тільки спелеологи та науковці, до цих пір вона виглядає як щойно відкрита.

Назад потрібно повертатися через лаз Духовка **[Ф.23]**.

22.50 Виходимо з печери **[Ф.24]**.

23.30 Вечеряємо, аналізуємо сьогоднішній день та лягаємо спати.

Картосхема печери Гострі Говди (Скитська)

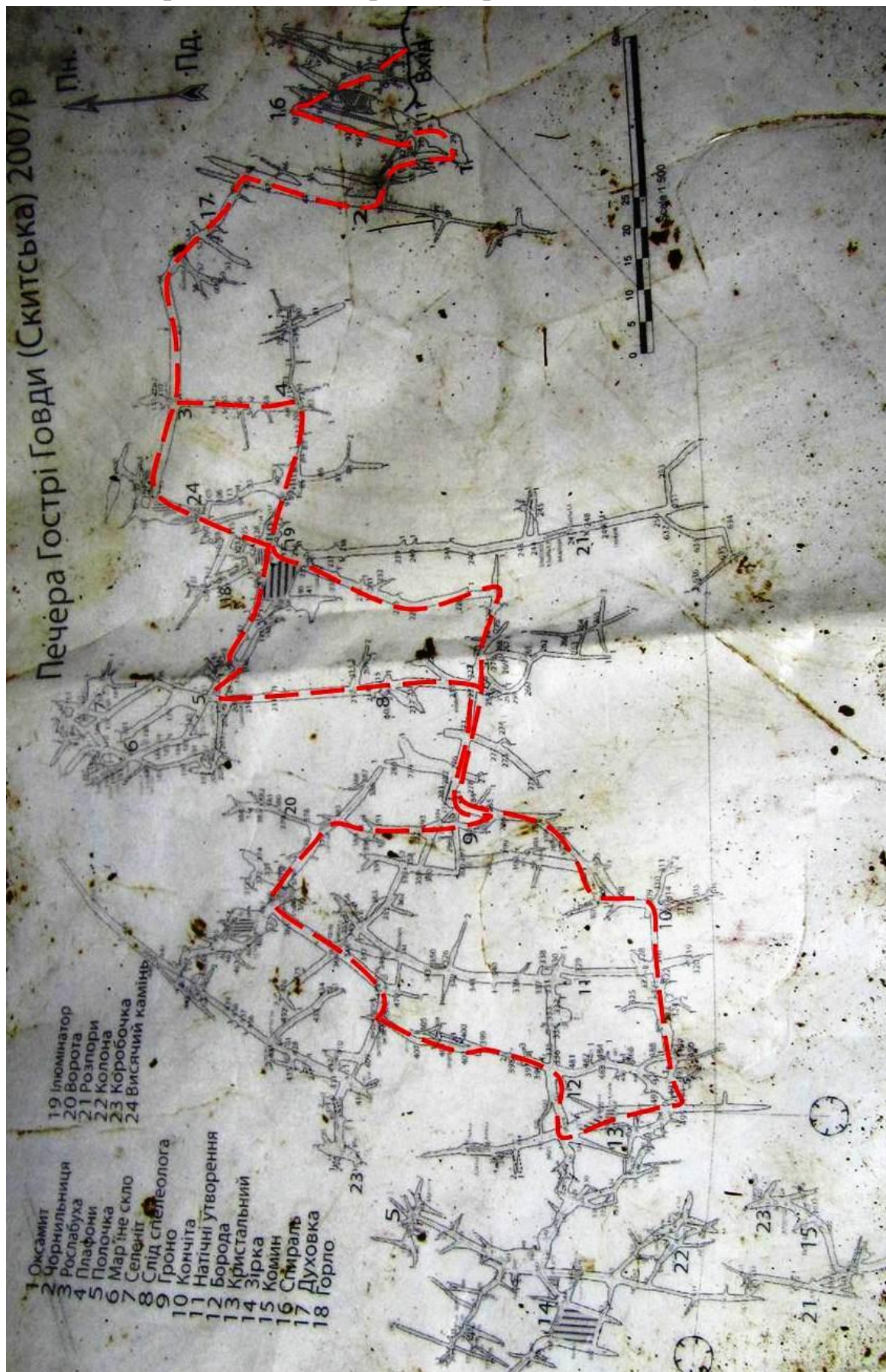




Фото 17. Краєвид на м. Заліщики



Фото 18. Перед входом у печеру



Фото 19. Проходимо завальну частину при входних ходів



Фото 20. Лаз Рослабуха



Фото 21. В залі Чорнильниця



Фото 22. Привал у залі Кристальний



Фото 23. Проходимо лаз Духовка



Фото 24. На поверхні

29.06.18

Четвертий день. Один маршрут в печеру Збручанська

7.00 Підйом. Приготування сніданку. Ранкові процедури.

8.00 Сніданок.

8.30 Вихід групи до м. Заліщики.

10.00 Трансфер групи до м. Борщова рейсовим автобусом Чернівці – Борщів.

11.20 Приїхавши у м. Борщів, з'ясували, що часу на покупки немає, пересідаємо у автобус до с. Збручанське.

13.00 У селі розпитали як краще пройти до печери у сільській раді і купили хліб у магазині.

14.00 Обідаємо та готуємося до входу у печеру.

15.00 Вхід у печеру знаходиться у невеликій скалі, обабіч дороги до лісу. Більша частина печери – це великі відкриті гроти, що сильно знищені антропогенною діяльністю людини. Багато сміття, стіни покриті сажею від кострищ. Присутні сліди життя лисиці.

17.00 Вирушаємо до місця бівуаку.

18.00 Розміщуємо бівуак, купаємося у р. Збруч, готуємо вечерю.

21 00 Вечеряємо, аналізуємо сьогоднішній день.

23 00 Відбій.

Картосхема печери Збручанська

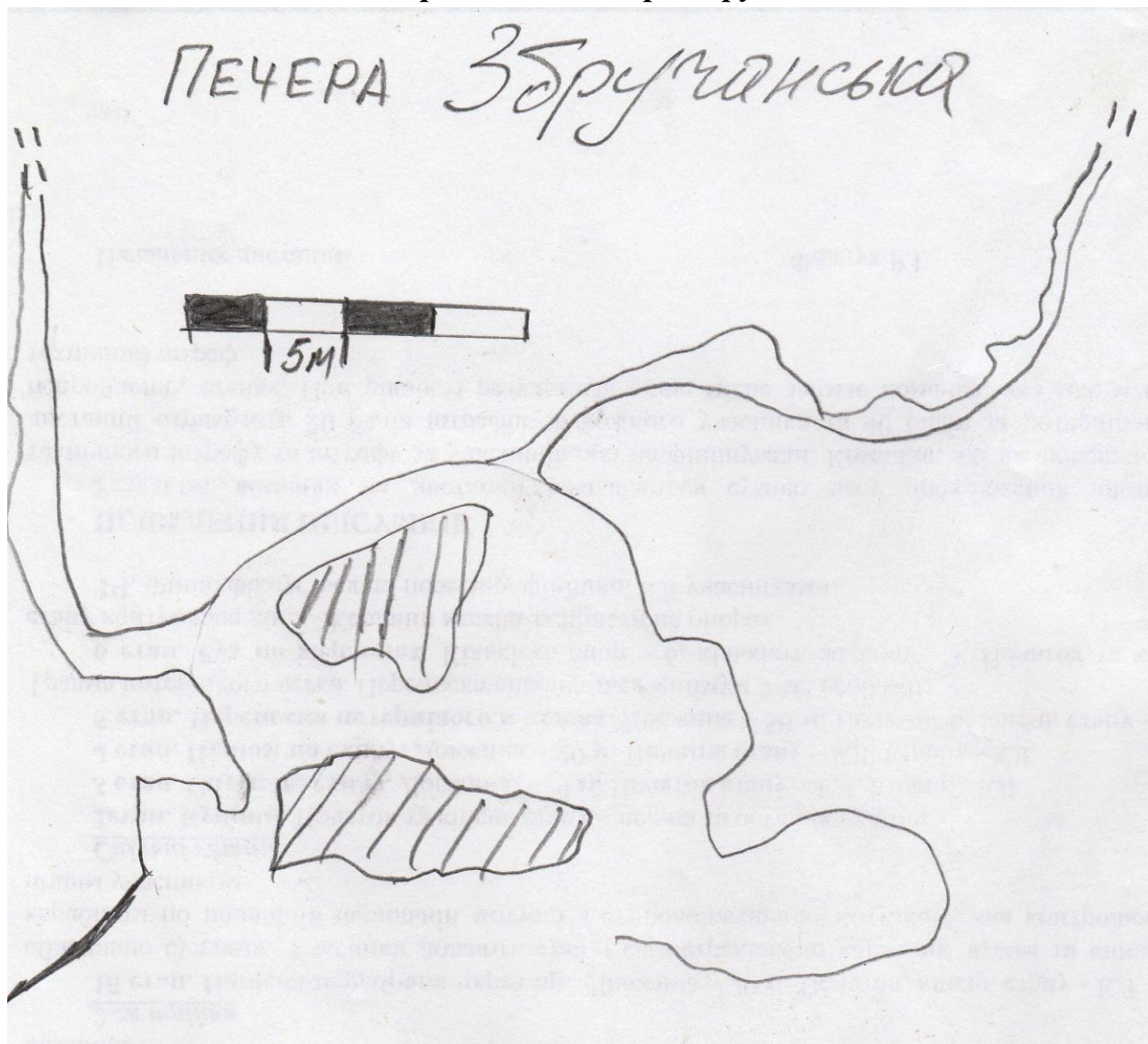




Фото 25. Перед входом у печеру



Фото 26. Вхід у печеру



Фото 27. У вхідному залі



Фото 28. Перед входом у Цапів лаз



Фото 29. Вихід з Цапового лазу



Фото 30. Вихід з печери

31.06.18

П'ятий день. Днювання.

8.00 Підйом. Приготування сніданку. Ранкові процедури.

9.30 Сніданок. Сьогодні відпочинок, відновлення сил.

11.00 Розвідуємо дорогу-стежку до Кудринецького замку [Ф.31].

14.00 Обід.

15.30 Ремонт індивідуального спорядження.

18.00 Вечеря.

20 00 Обговорення планів на завтрашній день. Вільний час.

22 00 Відбій.



Фото 31. Кудринецький замок

01.07.18

Шостий день.

6 00 Підйом. Приготування сніданку. Ранкові процедури.

7 30 Сніданок. Збір біваку.

8 30 Вихід групи до с. Завалля. Йдемо вздовж річки Збруч до розвилки доріг, де повертаємо на право у ліс. Через годину ми уже вийшли на Кудринецький замок, ще година, і ми на базі ХСК Атлантида в с. Завалля.

12 00 Підготовка до походу в печеру, перевірка світла перед виходом у печеру Малишка Киянка.

12 30 Інструктаж з техніки безпеки перебування у печері. Сфотографувалися перед входом у печеру **[Ф.32]**. Вхід у печеру вузький лаз **[Ф.33]**. Приблизно проповзаємо по пластунськи 10 метрів, далі рухаємося навпочіпки. Рухаємося низьким коридором до залу Ліжко **[Ф.34]**.

13 00 Оглядаємо місця для розміщення підземного базового табору. Далі вузьким прокопом **[Ф.35]** переходимо у Центральний зал та зал Астероїд. Через два зала ми уже у кінцевій точці печери, де вузький прокоп-розкоп має продовження печери.

14 50 Рухаємося на вихід **[Ф.36]**, група рухається колоною на вихід **[Ф.37]**. Сфотографувалися на виході з печери **[Ф.38]**

15 10 Фотографуємося **[Ф.39]** на фоні входу у печеру Атлантида.

15 40 Обід. Купаємося у р. Збруч.

18 00 Вихід групи до зупинки в с. Завалля.

18 40 Трансфер рейсовим автобусом до м. Кам'янець-Подільського.

19 50 Уся група повернулася додому.

Картосхема печери Малишка Киянка

печера Малишка Киянка

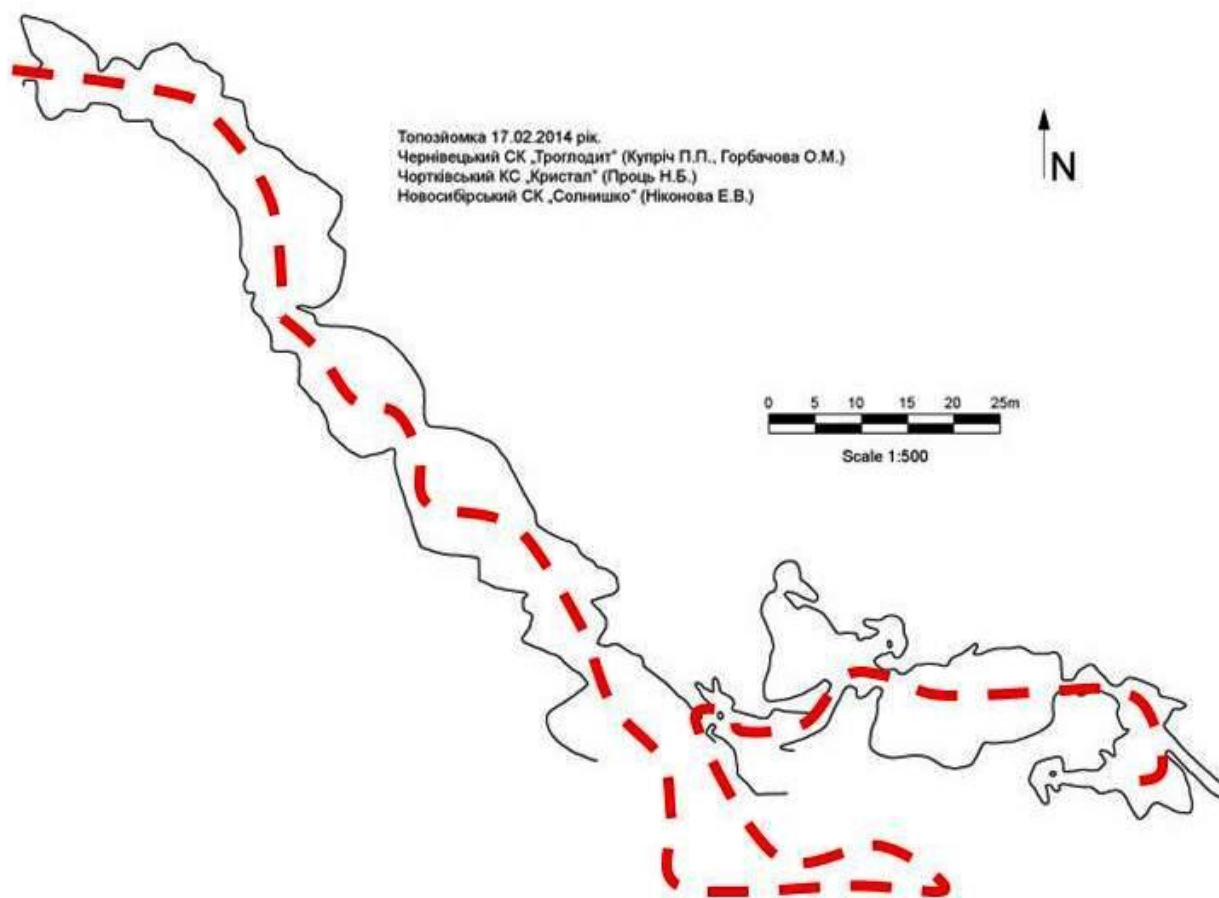




Фото 32. Перед входом у печеру Малишка Киянка



Фото 33. Проходження привідного вузького лазу



Фото 34. У залі Ліжко



Фото 35. Подолання прокопу у зал Астероїд



Фото 36. Рух групи в сторону виходу



Фото 37. Рух групи по коридору на вихід



Фото 38. Група вийшла на поверхню



Фото 39. На фоні печери Атлантида

КРАЄЗНАВЧА РОБОТА НА МАРШРУТІ

Краєзнавчий об'єкт нашого дослідження – Кудринецький замок.

Фортеця побудована магнатами Гербуртами у 1615 році з місцевого пісковика на узвишші. Влітку 1648 р. козацькі загони під керівництвом Максима Кривоноса та повсталі селяни вигнали польський гарнізон з Кудринецького замку. Відомо також, що замок здобували турки в 1672 та 1694 рр. На початку XVIII ст. замок було перетворено в резиденцію Гуменецьких. Кам'яні мури та вежі відремонтували, а до східної стіни прибудували житловий будинок на шість кімнат.



Пізніше Гуменецьких змінили нові власники – Козібродські, за яких Кудринецька фортеця перетворилася на своєрідний музей. Стіни палацу прикрасили родинні (і не тільки) портрети та старовинні меблі. Фрагменти Кудринецької колекції експонуються зараз в залах Тернопільського обласного краєзнавчого музею.

У 1834 р. австрійці протягом 6 тижнів, оточивши фортецю, примушували місцевих селян перекопувати подвір'я, шукаючи польських повстанців. Та все

марно: ніякого таємного ходу так і не було знайдено.



У плані фортеця виглядає як неправильний чотиригранник з трьома кутовими баштами. Найнепрístupнішою була східна сторона, постійно захищена обривистим схилом гори та Збручем біля її підніжжя. Північна сторона була основним вузлом оборони. Житлові споруди розташовувались вздовж східної, найдовшої стіни замку (вона збереглася найгірше). До наших часів сяк-так вціліли південна, західна і північна стіни, південно-західна шестигранна триярусна, та південна п'ятигранна башти, а ще частина надбрамної вежі. В усіх вцілілих баштах перекриття між ярусами зруйновані.

Біля південної стіни простежується аркоподібний проріз. Це – невелика хвіртка, яку використовували для несподіваних нападів на ворога. Неглибока западина біля шестигранної вежі вказує на місце, де колись була криниця. Найбільша довжина замку всередині – 70 м., а ширина – 25 м. Стіни мають 1,5 м. в товщину.

В середині XIX ст. замок спорожнів. Тодішній його власник єврей Меєр Бартфельд дозволив розбирати каміння з замкових мурів для будівництва, з

чим селяни благополучно справлялися, розтягуючи каміння замку для побудови хлівів, корівників, огорож.



Після Другої Світової війни, височина, на якій стоїть замок, була сильно знівечена невеликим кар'єром на краю мису, люди і зараз добувають там камінь для власних потреб.

Навіть тепер це дуже мальовниче місце, куди варто потрапити та помилуватися краєвидами Збруча.

Наукові аспекти подорожі

Завдяки ряду факторів та особливостям зв'язків з наземними екосистемами, підземні середовища стають осередками існування цінної фауни, в першу чергу кажанів. До складу хіроптерофауни належать близько 15-17 видів. Територія Західно-Подільського Придністров'я сильно закарстована, вона входить до Подільського карстового округу Молдавсько-Української карстової області, яка охоплює території Поділля, Молдови та Причорноморської низовини. Карстові підземелля характеризуються найбільшим різноманіттям серед усіх типів місцезнаходжень печерної фауни. Вони поділяються на різні типи – колодязі, шахти та горизонтальні і нахиленні печери, до яких й належить штучне підземелля. Продовжується використання ділянок суходолу на яких розташовані печери, відбувається інтенсивне біологічне забруднення, руйнація наземних природних комплексів, які живлять

підземелля органікою, водою та повітрям. Ідентифікація найбільш вразливих середовищ існування є пріоритетним завданням природоохоронної роботи на місцевому та національному рівнях. Печерні середовища існування та комплекс видів дикої фауни і флори, що там мешкає, є унікальними осередками своєрідного біорізноманіття і тому потребують першочергової уваги.

Мета дослідження – визначити види та дати відносну оцінку антропогенним формам діяльності, які призводять до погіршення умов зимівлі рукокрилих.

Для визначення кількісної оцінки антропогенного впливу на карстові середовища використано індекс, запропонований Ван Бейненом та Товсеном Karst Disturbance Index (KDI). Індекс складається із кількох показників антропогенного порушення середовища та шкали оцінок з діапазоном від "0" (порушення середовища відсутні) до "3" (практично повне знищення середовища). Загальна оцінка KDI визначалася шляхом ділення суми індивідуальних показників на максимально можливу оцінку. Отримана загальна оцінка має значення в діапазоні між 0 і 1 (чим ближче значення до 1 тим більший рівень порушеності).

Шкала оцінок ступеня порушеності

Оцінка	Ступінь порушення
0.66 – 1.0	Високий ступінь порушення
0.33 – 0.65	Помірний ступінь порушення
0.0 – 0.32	Низький ступінь порушення або порушення відсутні

Для розрахунку відносної оцінки рівня антропогенного навантаження на печери використанні наступні показники:

№ п/п	Назва показника	Печери				
		Малишка Киянка	Збручан- ська	Гострі Говди	Млинки	Угринь
1	особливості стану поверхні рельєфу (наявність відкритих кар'єрних розробок та їх масштаб)	1	2	1	1	1
2	ступінь руйнації наземної рослинності в радіусі 1км. навколо підземелля	1	2	0	1	2
3	ступінь урбанізації середовища	1	3	1	1	1
4	розвиток рекреаційної інфраструктури ззовні та в середині печери	2	2	1	3	3

5	ступінь засмічення підземелля (% до загальної площі печери);	1	3	0	1	3
6	наявні факти вандалізму	2	3	1	2	3
7	рівень екскурсійного навантаження	2	2	1	2	3
8	доступ у підземелля рукокрилих	1	1	1	1	1
9	доступ у підземелля людини (вільний чи регульований)	2	3	1	2	3
KDI		0,48	0,78	0,26	0,52	0,74

Отриманні результати свідчать про низький ступінь порушеності печери Гострі Говди (0,26); помірний ступінь порушеності печери Малишка Киянка (0,48) та Млинки (0,59); високий ступінь порушеності печери Угринь (0,74) та Збручанська (0,78). Отриманий загальний показник KDI для печери не є досить достовірним, так як є розбіжності в оцінках за індивідуальними показниками, що призводить до деякої похибки. Показник рівня екскурсійного навантаження високий. Зважаючи на це варто знизити кількість відвідувань печери, особливо в період з грудня до березня, а також в період формування материнських колоній (травень-червень).



Визначені індекси дозволять виявити особливо небезпечні види антропогенного впливу на підземні сховища рукокрилих та дадуть можливість їх попереджувати, або не допускати.

Підсумки, висновки, рекомендації

Було сплановано так, що кожен день один маршрут в одну печеру, бо два маршрути у печері зробити за день дуже складно для дитячої групи. Печери Поділля були вибрані тому, що всі вони не потребують спеціальних засобів безпеки при проходженні, на відміну від вертикальних. Деякі елементи складності, що допустимі на маршруті 1 к. скл., чекали на групу в печері Млинки та Гострі Говди.

При складанні нитки маршруту вибирались:

- найлегші маршрути в печерах, адже у п. Млинки можна здійснити і складніші маршрути, є перешкоди 2Б у середньому та дальньому районах;
- печери вибирались, по різноплановій пізнавальній різноманітності;
- мінімальні піші переходи необхідні для групи для підтримання фізичної форми, свого роду зарядки.

До початку здійснення подорожі, нам було надано дозволи на відвідування печер. Дозвіл на відвідування печери дає спелеоклуб, за яким закріпленні природоохоронні зобов'язання по охоронні печери. У складних для орієнтування печерах нами був встановлений контрольний час, повернення.

На відвідування печер встановлювався контрольний час, який жодного разу не був порушений. Ззовні печери очікував інструктор-спелеолог із автомобілем, який міг організувати, у разі необхідності допомогу.

Оператор Київстар підтримував зв'язок на всьому маршруті, окрім печер.

Загальне неперервне перебування групи у кожній печері не перевищувало 5 годин.

По проханню спелеологів, детальні карти для орієнтування у звіт не вміщуємо, на них також розповсюджується авторське право.

Цікавих Вам маршрутів і легких походів!

Додаток 1.

Спорядження

а) Групове

1.1.

Документи

№	Назва
1.	Маршрутна книжка
2.	Карти, компас
3.	Список групи
4.	Телефон
5.	Ручка, папір, годинник

1.2. Кухонно-кострове спорядження

№	Назва	К-сть	Вага
1.	Котли	2 шт	0.9 кг
2.	Скатертина	1 шт.	0.1 кг
3.	Дощечка	2 шт	0.4 кг
4.	Сірники запаковані		0.1 кг
5.	Рукавиці робочі	1 пара	0.2 кг
6.	Миючий засіб	1 шт.	0.3 кг
7.	Металева мочалка	1 шт.	0,1 кг
8.	Мочалка	1 шт.	0,1 кг
			Всього 2,2 кг

б) Особисте

1. Документи
2. Гроші
3. Документи і гроші запаковуємо герметично
4. Кросівки
5. Рюкзак
6. Ліхтарик
7. Спальник
8. Килимок
9. Комплект одягу
10. Білизна, носки та засоби особистої гігієни.
11. Комбінезон
12. Ніж
13. Кружка
14. Ложка

Загальна вага не повинна перевищувати 8 кг на особу.

Додаток 2.

Продукти

1. Цукерки рошен — 3 кг
2. Печиво — 3 кг
3. Пшоно — 0.8 кг
4. Гречка — 3 кг
5. Олія — 1 л
6. Макарони — 3 кг
7. Рис — 1 кг
8. Чай лісма в пакетах — пачка 25 пакетиків
9. Каркаде — 0.5 кг
10. Паштет - 10 шт по 200 г
11. Майонез — 2 шт по 1 кг та 1 шт по 0.5 кг
12. Тушонка — 6 шт по 210 г
13. Сало — 5 кг
14. Згущонка — 8 шт
15. Приправа 10 овочів — пачка
16. Цукор — 2 кг
17. Сіль — 1 кг
18. Перець — 4 пакетики
19. Кабачкова ікра — 5 банок
20. Цибуля — 5 кг
21. Картопля — 5 кг
22. Часник — 1 кг
23. Халва — 10 шт
24. Капуста — 3 кг
25. Морква — 2 кг
26. Батончики — 2 кг
27. Сухофрукти — 5 кг

Додаток 3.

Ремнабір

1. Плоскогубці
2. Викрутка
3. Шило
4. Гачок
5. Ножиці
6. Напилок
7. Ножовочне полотно
8. Нитки капронові
9. Нитки звичні
10. Голки циганські
11. Голки звичні
12. Наперсток
13. Скотч
14. Запальничка

Загальна вага набору 1,5 кг.

Додаток 4.

Кошторис витрат

п/п №	Витрати	Грн на 1 чол.	Грн. на групу
1	Трансфер автобусом до м. Чортків	60	480
2	Трансфер дизелем до м. Заліщики	10	80
3	Трансфер автобус до м. Борщів	45	360
4	Трансфер автобус до с. Збручанське	22	176
5	Трансфер автобусом до Кам.-Под.	23	184
6	Аптечка	37,5	300
7	Продукти	375	3000
8	Ремкомплект	25	200
9	Друк звіту	22,5	220

Всього 5 000 грн

Додаток 5

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

1. Інтернет сторінка печери Млинки тернопільського спелеоклубу «Кристал» <http://www.tourclub.com.ua/>.
2. Інтернет сторінка електронної енциклопедії «Вікіпедія» http://uk.wikipedia.org/wiki/Печера_«Млинки».
3. Інтернет сторінка «Спелеохати», що у с. Залісся <http://www.mlynky.net.ua/ru/>.
4. Інтернет сторінка сайту «Файні мандри» <http://www.fm-ukraine.com/ru/tours/pechery/pechera-mlynky/>.
5. Інтернет сторінка електронної енциклопедії «Вікіпедія» [http://uk.wikipedia.org/wiki/Угринь_\(печера\)](http://uk.wikipedia.org/wiki/Угринь_(печера)).
6. Інтернет сторінка печери Угринська тернопільського спелеоклубу «Кристал» <http://www.tourclub.com.ua/>
7. Інтернет портал «Природа України» <http://speleo.land.kiev.ua/cave-14.html>.
8. Дроздовський Й.П. Природа Борщівського району. – Тернопіль: Джура, 1999.
9. Кузнецов Д. Карстові печери Тернопільської області // Краєзнавство. Географія. Туризм. - №14-15. – С.22-25.
10. Літопис Борщівщини. Науково-краєзнавчий збірник. Вип. 1-10.
11. Полянський Ю. Нові археологічні знахідки в Галичині. – Львів, 1927. 36 с.
12. Радзієвський В.О. Подорож у підземну казку: Путівник по карстових печерах Тернопільщини. – 2-ге вид. доп. і перероб. – Львів: каменярь, 1984. – 54 с., іл.
13. Сивий М.Я., Кітура В.М. Мінерально-ресурсний потенціал Тернопільської області (сучасний стан і перспективи). – Тернопіль, 1999. – С.260.

Додаток 6

Розклад автобусного сполучення

А) з м. Кам'янця-Подільського до м. Чортків

[7029 КАМ'ЯНЕЦЬ ПОДІЛЬСЬКИЙ - ПРАГА](#) КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ 08:00 ЧОРТКІВ 09:55
[7451П ХЕРСОН - БОНН](#) КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ 08:25 ЧОРТКІВ 10:25
[7440П ХЕРСОН - КЬОЛЬН](#) КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ 08:30 ЧОРТКІВ 10:25
[7446П ХЕРСОН - ХЕРНЕ](#) КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ 08:30 ЧОРТКІВ 10:20
[7446Г ХАРКІВ Ц.РИНОК - ФРАНKFУРТ](#) КАМ.-ПОДІЛЬСЬКИЙ 09:30 ЧОРТКІВ 10:25
[121 КАМ.ПОДІЛЬСЬКИЙ - ЛЬВІВ](#) КАМ.-ПОДІЛЬСЬКИЙ 09:45 ЧОРТКІВ 11:59
[314 КАМ.ПОДІЛЬСЬКИЙ - БУЧАЧ](#) КАМ.-ПОДІЛЬСЬКИЙ 14:40 ЧОРТКІВ 17:00
[213Д КАМ.ПОДІЛЬСЬКИЙ - ЧОРТКІВ](#) КАМ.-ПОДІЛЬСЬКИЙ 14:45 ЧОРТКІВ 17:25
[255 КАМ.ПОДІЛЬСЬКИЙ - ЛЬВІВ](#) КАМ.-ПОДІЛЬСЬКИЙ 06:00 ЧОРТКІВ 08:35
[11Л КАМ.ПОДІЛЬСЬКИЙ - ТРУСКАВЕЦЬ](#) КАМ.-ПОДІЛЬСЬКИЙ 08:25 ЧОРТКІВ 10:37
[143 КАМ.ПОДІЛЬСЬКИЙ - ЧОРТКІВ](#) КАМ.-ПОДІЛЬСЬКИЙ 07:20 ЧОРТКІВ 10:00
[781М КАМ.ПОДІЛЬСЬКИЙ - ЛЬВІВ](#) КАМ.-ПОДІЛЬСЬКИЙ 16:05 ЧОРТКІВ 17:55

Б) з м. Заліщики до м. Борщів

Kr	Рейс	Відправлення	Послуги	Прибуття
100%	80 ЧЕРНІВЦІ З - БОРЩІВ	ЗАЛІЩИКИ	14:26	БОРЩІВ 15:55
100%	734 ЧЕРНІВЦІ З - ГУСЯТИН	ЗАЛІЩИКИ	16:35	БОРЩІВ 17:53
100%	80А ЧЕРНІВЦІ З - БОРЩІВ	ЗАЛІЩИКИ	17:00	БОРЩІВ 18:40
Рейси з регулярністю від 90%				
90%	682 ЧЕРНІВЦІ - ЧЕМЕРІВЦІ#	ЗАЛІЩИКИ	17:40	БОРЩІВ 18:55

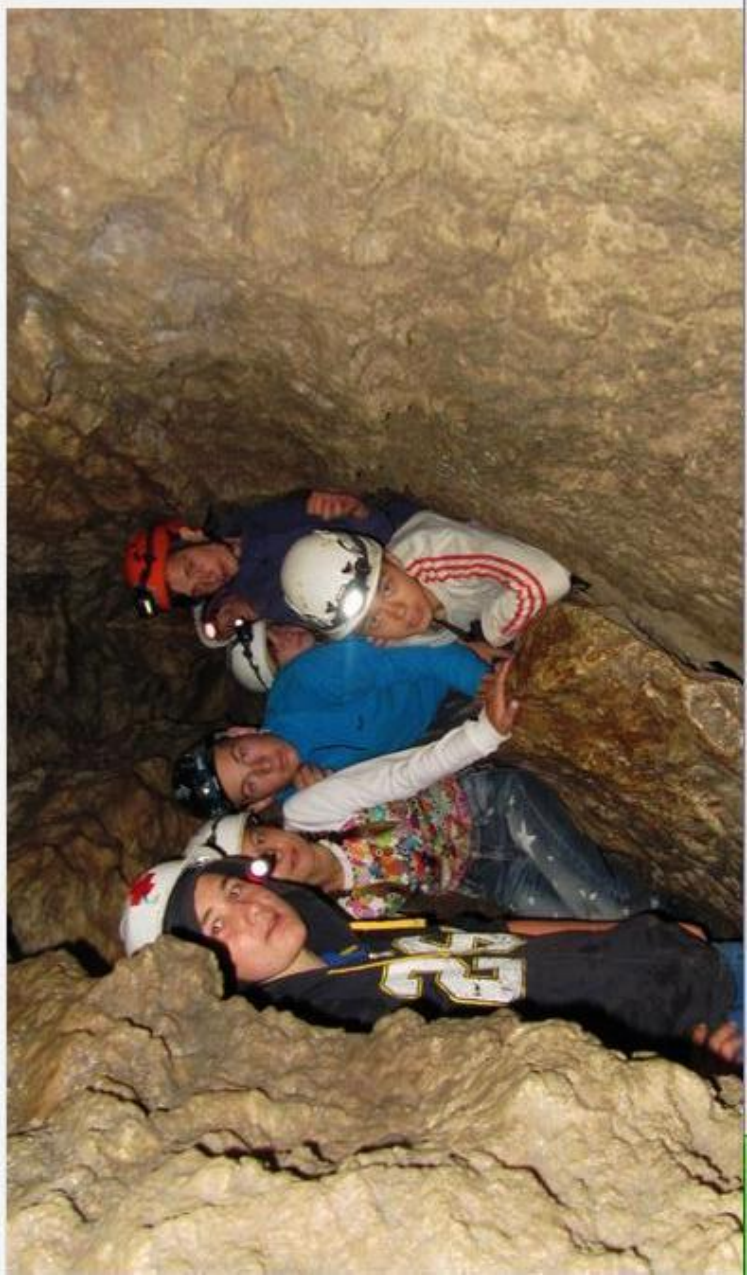
В) з с. Завалля до м. Кам'янець-Подільський (п'ять рейсів)

О 6.00, 8.10, 11.10, 15.40, 18.45.

Наші новини

СПОРТИВНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОХІД

3 місяці ago admin



Пошук... Шукати

Ми в соцмережах



Мета

Увійти

RSS записів

RSS коментарів

WordPress.org

Недавні записи

Гуртківці зустрілися з учасником